

Hilkka Kemppe kesk ym.

Kirjallinen kysymys kahden tasa-arvoisen osoitteen mahdollistamisesta vuoroasuvalla lapselle

Eduskunnan puhemiehelle

Lapsen asumisjärjestely vaikuttaa sekä lapsen että vanhemman oikeuteen saada sosiaaliturvaa ja monia palveluja. Tällä hetkellä vuoroasumisen ja sosiaaliturvan yhteensovittamiseen liittyy useita ongelmakohtia eikä vuoroasuvia lapsia tai heidän vanhempiaan kohdella yhdenvertaisesti yhdessä osoitteessa asuvien perheiden kanssa. Asiaan on kiinnitetty ansiokkaasti huomiota myös Marinin hallitusohjelmassa, johon on kirjattu seuraavaa: "Tuetaan tasa-arvoista vuorovanhemmusta. Mahdollistetaan lapselle kaksi tasavertaista osoitetta".

Kahdessa kodissa asuvia lapsia on Suomessa noin 110 000, ja näistä lapsista noin 40 000 asuu tapuolisesti kummassakin kodissa. Vuoroasuminen näyttää yleistyneen tasaisesti: vuonna 2010 asumissopimuksista noin 10 prosentissa sovittiin vuoroasumisesta, ja vuonna 2019 osuus oli lähes 20 prosenttia. Vuoroasuminen oli yleisintä 3—12-vuotiaalla lapsilla, mutta sitä toteutetaan myös tätä nuorempien ja vanhempien lasten kohdalla.

Vuoroasuminen tunnustetaan myös lainsäädännössä, mutta siitä ei ole säädetty riittävän tarkasti. Joulukuun 2019 alusta alkaen uuteen lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin otettiin säännöksiä myös lasten vuoroasumisesta. Oikeusministeriössä valmistellun lapsenhuoltolain mukaan tieto vuoroasumisesta merkitään väestötietojärjestelmään huollon sisältöä koskevana tietona. Lain uudistamisesta ja vuoroasumisen yleistymisestä huolimatta lapsella voi olla kuitenkin vain yksi virallinen asuinpaikka, joka vaikuttaa edelleen etuuksien maksuun ja lapsen oikeuksiin. Näin silloinkin, kun lapsi tosiasiaassa asuu vuorotellen vanhempien luona.

Lokakuussa 2021 julkaistussa Eroon lapsiperheköyhyydestä -selvityksessä vuoroasuvat lapset tunnustettiin erityisen haavoittuvassa asemassa olevaksi ihmisryhmäksi puutteellisen palveluverkon ja taloudellisen turvan vuoksi. Myös vuoden 2020 lopulla julkaistun Lasten vuoroasuminen ja sosiaaliturva: Vuoroasumisen nykytila ja merkitys etuus- ja palvelujärjestelmän kannalta -tutkimuksen mukaan lasten vuoroasuminen on yhteydessä vanhempien sosioekonomiseen asemaan.

Pienituloisissa perheissä vuoroasumisen esteeksi voi muodostua esimerkiksi se, ettei vanhemmilla ole mahdollisuutta asua lähellä toisiaan tai hankkia riittävän isoa asuntoa. Tällä hetkellä toisen vanhemman luona kirjoilla olevia lapsia ei oteta etävanhemman kohdalla huomioon asumistukea määriteltäessä, vaikka lapset asuisivat ainakin toisinaan myös hänen luonaan. Tämä asettaa vanhemmat eriarvoiseen asemaan. Etävanhempi voi saada toimeentulotukea joihinkin lapseen liittyviin kuluihin. Näitä ovat esimerkiksi lapsen tapaamiseen liittyvät matka- tai muut kulut, kuten

Kirjallinen kysymys KK 546/2021 vp

ruokamenot. Kuitenkin vain lähivanhempi, jonka luona lapsi on kirjoilla, voi hakea lapsilisään yksinhuoltajakorotusta. Etävanhempi voi tulojensa ja asumismenojensa perusteella olla oikeutettu asumistukeen.

Sekä lähivanhemmat että etävanhemmat ovat nostaneet keskeiseksi lapsen asumiseen liittyväksi ongelmaksi sen, että kunnan järjestämää koulukuljetusta ei ole mahdollista saada lapsen toisesta kodista. Yhden virallisen osoitteen vaatimus rajaa oikeuden koulukyytiin vain lapsen vakituudesta osoitteesta, vaikka kilometrien puolesta lapsi voisi olla oikeutettu siihen myös toisen vanhemman osoitteesta. Kuntien käytännöt koulukyytien tarjoamisesta toisesta osoitteesta ovat vaihtelevia. Tämä asettaa lapset ja perheet eriarvoiseen asemaan asuinkunnasta riippuen, lisää perheen kustannuksia ja vaarantaa lapsen oikeuden saada koulukyyti velvoittavaan opetukseen. Lisäksi käytäntö ajaa helposti tilanteeseen, jossa perheet ajautuvat valitsemaan lapsen lähivanhemman lapsen edun sijaan muilla perusteilla.

Maksuton koulukuljetus tulisi jatkossa tarjota kahden kodin vuoroasuvalla lapselle myös etävanhemman kodista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta kahden kodin lapsille turvataan jatkossa oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen molemmista kotiosoitteista, jos muut kriteerit, kuten kilometrimäärät, täyttyvät ja

onko hallitus valmistelemassa lakimuutosta, joka mahdollistaisi vuoroasuvalla lapselle kaksi tasavertaista osoitetta?

Kirjallinen kysymys KK 546/2021 vp

Helsingissä 8.10.2021

Hilkka Kemppi kesk
Joonas Könttä kesk
Jouni Ovaska kesk
Pasi Kivisaari kesk
Mikko Kärnä kesk
Hanna Huttunen kesk
Pekka Aittakumpu kesk
Arto Pirttilahti kesk
Ari Torniainen kesk
Anne Kalmari kesk
Esko Kiviranta kesk
Hannu Hoskonen kesk
Hannakaisa Heikkinen kesk
Juha Sipilä kesk
Tuomas Kettunen kesk
Mikko Kinnunen kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Eeva Kalli kesk
Juha Pylväs kesk
Lulu Ranne ps
Suna Kymäläinen sd